

साप्ताहिक चालू घडामोडी पहिला आठवडा फेब्रुवारी 2022

Table of Contents

महत्वाच्या बातम्या: राज्य.....	4
• वन नेशन वन रेशन कार्ड योजना लागू करणारे छत्तीसगड हे ३५ वे राज्य/केंद्रशासित प्रदेश बनले आहे	4
• भारतातील पहिले जिओ पार्क मध्य प्रदेशात उभारले जाणार आहे.....	4
• पंजाबच्या मुख्य निवडणूक अधिकाऱ्याने मतदान शुभंकर 'शेरा'चे अनावरण केले.....	5
महत्वाच्या बातम्या: भारत.....	6
• पंतप्रधान मोदींनी पंडित जसराज कल्चरल फाउंडेशनचा शुभारंभ केला	6
• लोकसभा सचिवालयाने डिजिटल संसद ॲप लॉच केले	6
• होयसाळ मंदिरे युनेस्कोच्या जागतिक वारसा स्थळांच्या यादीत समाविष्ट करण्याचा प्रस्ताव आहे.....	7
• UGC ने राष्ट्रीय उच्च शैक्षणिक पात्रता फ्रेमवर्कचा मसुदा जारी केला.....	8
• परवडणारी आणि स्वच्छ ऊर्जा (GCoE-ACE) मध्ये ग्लोबल सेंटर ऑफ एक्सलन्स.....	8
• उत्कृष्टतेची गावे.....	9
महत्वाच्या बातम्या: जग	10
• ASEAN डिजिटल मंत्र्यांची (ADGMIN) बैठक.....	10
• सौदी अरेबियाने प्रथमच योग महोत्सवाचे आयोजन केले.....	11
महत्वाच्या बातम्या: अर्थव्यवस्था	11
• आभासी डिजिटल मालमता	11
• केंद्रीय अर्थसंकल्प 2022-23.....	12
• आर्थिक सर्वेक्षण 2021-22	15
• परकीय चलन साठा \$678 दशलक्षने घसरला.....	16
महत्वाच्या बातम्या: संरक्षण.....	17
• आयएनएस विक्रांतसाठी राफेलच्या सागरी आवृत्तीची भारताने यशस्वी उड्डाण-चाचणी केली.....	17
• त्रि-सेवा अंदमान आणि निकोबार कमांडने प्रगत हलके हेलिकॉप्टर एमके III समाविष्ट केले	17
• पाचवी स्कॉर्पीन पाणबुडी 'वगीर'ची पहिली समुद्रात उतरली	18

विज्ञान आणि तंत्रज्ञान	19
• चांद्रयान-3	19
महत्वाच्या बातम्या: पर्यावरण	19
• जागतिक पाणथळभूमी दिनानिमित्त भारतात आणखी दोन रामसर स्थळांची घोषणा	19
• निकोबार बेटांवरून परजीवी फुलांच्या वनस्पतीचा नवीन वंश सापडला	20
महत्वाच्या बातम्या: योजना	21
पुरस्कार आणि सन्मान	21
• राज्य सरकारचे वाङ्मय पुरस्कार जाहीर	21
पुस्तके	22
• रस्किन बॉडचे नवीन पुस्तक, “अ लिटल बुक ऑफ इंडिया: सेलिब्रेटिंग 75 इयर्स ऑफ इंडिपेंडन्स”	22
• किरण बेदी यांनी लिहिलेले “फिअरलेस गव्हर्नन्स” नावाचे पुस्तक प्रकाशित	22
महत्वाचे दिवस	23
• जागतिक कर्करोग दिन	23
• जागतिक कुष्ठरोग दिन 2022	24
• जागतिक पाणथळ दिवस	24
• भारतीय तटरक्षक दल आपला 46 वा स्थापना दिवस साजरा करत आहे	25
• राष्ट्रीय महिला आयोग स्थापना दिवस	25
खेळ	26
• नीरज चोप्राला 2022 च्या लॉरियस वर्ल्ड ब्रेकथ्रू ऑफ द इयर पुरस्कारासाठी नामांकन	26
• खेलो इंडिया योजना	27
• महिला आशिया कप हॉकी 2022	27
• उन्नती हुड्डा, किरण जॉर्ज यांनी ओडिशा ओपन २०२२ चे विजेतेपद जिंकले	28
• 2022 आशियाई खेळ	28
• पी आर श्रीजेशने वर्ल्ड गेम्स अॅथलीट ऑफ द इयर 2021 अवॉर्ड जिंकला	29

• ऑस्ट्रेलियन ओपन 2022.....	29
अहवाल.....	30
नवीन नेमणुका.....	30
• डॉ. मदनमोहन त्रिपाठी नीलिटचे महासंचालक म्हणून रुजू.....	30
• डॉ व्ही अनंत नागेश्वरन यांची मुख्य आर्थिक सल्लागार म्हणून नियुक्ती.....	31
• लेफ्टनंट जनरल मनोज पांडे यांनी लष्कराचे उपप्रमुख म्हणून पदभार स्वीकारला.....	31
निधन.....	32
• अभिनेते रमेश देव यांचे निधन	32

साप्ताहिक चालू घडामोडी पहिला आठवडा फेब्रुवारी 2022

महत्वाच्या बातम्या: राज्य

वन नेशन वन रेशन कार्ड योजना लागू करणारे छत्तीसगड हे ३५ वे राज्य/केंद्रशासित प्रदेश बनले आहे

- छत्तीसगड हे “वन नेशन वन रेशन कार्ड” (ONORC) योजना लागू करणारे ३५ वे राज्य/केंद्रशासित प्रदेश बनले आहे.
- अलीकडेच अन्न आणि सार्वजनिक वितरण विभागाने “एक राष्ट्र एक रेशन कार्ड” (ONORC) योजनेच्या अंमलबजावणीच्या दिशेने राज्ये/केंद्रशासित प्रदेशांच्या प्रगतीचा आढावा घेतला आणि पोर्टेबिलिटी व्यवहारांच्या यशस्वी चाचणीनंतर, विभागाने छत्तीसगडचे विद्यमान क्लस्टरसह एकत्रीकरण करण्यास मान्यता दिली आहे. ONORC अंतर्गत पोर्टेबिलिटी राज्ये/केंद्रशासित प्रदेशांची.
- त्यानुसार, राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायदा (NFSA) शिधापत्रिकांच्या देशव्यापी पोर्टेबिलिटीसाठी ONORC योजना छत्तीसगड राज्यात 2 फेब्रुवारी 2022 पासून सक्षम करण्यात आली आहे.
- छत्तीसगडच्या एकत्रीकरणासह, ONORC योजना आता देशातील जवळपास 96.8% NFSA लोकसंख्या (सुमारे 77 कोटी NFSA लाभार्थी) समाविष्ट असलेल्या 35 राज्ये/केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये कार्यरत आहे.
- ऑगस्ट 2019 मध्ये ONORC योजना सुरु झाल्यापासून, ONORC अंतर्गत राज्ये/केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये आतापर्यंत 56 कोटींहून अधिक पोर्टेबिलिटी व्यवहारांची नोंद झाली आहे, ज्यामुळे आंतर-राज्य आणि आंतर-राज्य पोर्टेबिलिटी व्यवहारांद्वारे जवळपास एकूण 100 LMT अन्नधान्य (अन्न अनुदानात सुमारे 31,000 कोटी रुपये) वितरित केले गेले आहे.

• **Source: PIB**

भारतातील पहिले जिओ पार्क मध्य प्रदेशात उभारले जाणार आहे

- भारतीय भूवैज्ञानिक सर्वेक्षण (GSI) ने मध्य प्रदेशातील जबलपूर जिल्ह्यातील नर्मदा नदीच्या काठावरील लम्हेटा गावात देशातील पहिले जिओ पार्क उभारण्यास मान्यता दिली आहे.
- या प्रकल्पाची अंदाजे किंमत ₹ 35 कोटी आहे.
- जिओ पार्क हे एक एकीकृत क्षेत्र आहे जे शाश्वत मार्गाने भूवैज्ञानिक वारशाचे संरक्षण आणि वापर वाढवते आणि तेथे राहणाऱ्या लोकांच्या आर्थिक कल्याणास प्रोत्साहन देते.
- नैसर्गिक वारशाच्या संवर्धनासाठी युनेस्कोच्या भू-वारसा तात्पुरत्या यादीत हे ठिकाण आधीच आहे.
- विल्यम हेन्री स्लीमन यांनी 1928 मध्ये या भागात डायनासोरचे जीवाश्म शोधले होते.
- **Source: TOI**

पंजाबच्या मुख्य निवडणूक अधिकाऱ्याने मतदान शुभंकर 'शेरा'चे अनावरण केले

- पंजाब विधानसभा निवडणुकीच्या 2022 च्या आधी, पंजाबच्या मुख्य निवडणूक अधिकाऱ्याच्या कार्यालयाने सिंहाचे चित्रण करणारा आपला मतदान शुभंकर 'शेरा' अनावरण केला.
- निवडणुकीचा शुभंकर पंजाबच्या समृद्ध सांस्कृतिक वारशाचे प्रतिनिधित्व करतो.
- सिस्टिमॅटिक व्होटर्स एज्युकेशन अँड इलेक्टोरल पार्टिसिपेशन (SVEEP) प्रकल्पांतर्गत प्रचार करण्यात आलेल्या, या शुभंकराचे उद्दिष्ट मतदार जागरूकता वाढवणे आणि निवडणुकीत सहभाग वाढवणे आणि मतदानाची टक्केवारी वाढवणे आणि नैतिक मतदानाला प्रोत्साहन देणे हे आहे.
- **Source: Indian Express**

महत्वाच्या बातम्या: भारत

पंतप्रधान मोदींनी पंडित जसराज कल्चरल फाउंडेशनचा शुभारंभ केला

- प्रख्यात शास्त्रीय गायक दिवंगत पंडित जसराज यांच्या जयंतीनिमित्त पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी पंडित जसराज कल्चरल फाउंडेशनचे उद्घाटन केले.
- पंडित जसराज हे भारतीय शास्त्रीय गायक होते, ते मेवाती घराण्याचे (संगीत शिकाऊ वंश) होते.
- त्यांना प्रतिष्ठित पद्मश्री, पद्मभूषण, पद्मविभूषण आणि संगीत नाटक अकादमी पुरस्कारांसह अनेक पुरस्कार मिळाले.
- 17 ऑगस्ट 2020 रोजी वयाच्या 90 व्या वर्षी त्यांचे निधन झाले.
- **Source: TOI**

लोकसभा सचिवालयाने डिजिटल संसद अॅप लाँच केले

- लोकसभा सचिवालयाने डिजिटल संसद हे नवीन अॅप लाँच केले आहे.
- लोकसभेचे अध्यक्ष ओम बिर्ला यांनी नियोजित केलेले अॅप लोकांना सर्व संसदीय अपडेट्स मिळण्यास मदत करेल.
- 1947 पासूनची अर्थसंकल्पीय भाषणे, 12व्या लोकसभेपासून 17व्या लोकसभेपर्यंतच्या सभागृहातील चर्चा याविषयी सामान्य माहिती मिळवणे नागरिकांना सोपे झाले आहे.
- या अॅपमध्ये संसदेच्या कामकाजाचे थेट प्रक्षेपण, दिवसभरातील महत्वाच्या बातम्या इत्यादी देखील असतील.

• **Source: PIB**

होयसाळ मंदिरे युनेस्कोच्या जागतिक वारसा स्थळांच्या यादीत समाविष्ट करण्याचा प्रस्ताव आहे

- केंद्रीय सांस्कृतिक मंत्रालयाने जाहीर केले की कर्नाटकातील बेलूर, हळेबीड आणि सोमनाथपुरा येथील होयसाळ मंदिरे 2022-2023 या वर्षासाठी युनेस्को जागतिक वारसा स्थळ म्हणून विचारात घेण्यासाठी भारताचे नामांकन म्हणून अंतिम करण्यात आली आहेत.
- 15 एप्रिल 2014 पासून 'सेक्रेड एन्सेम्बल्स ऑफ द होयसला' युनेस्कोच्या तात्पुरत्या यादीत आहेत आणि मानवी सर्जनशील प्रतिभेच्या सर्वोच्च बिंदूपैकी एक आहेत आणि आपल्या देशाच्या समृद्ध ऐतिहासिक आणि सांस्कृतिक वारशाची साक्ष देतात.
- ही तीनही होयसाळ मंदिरे भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षण (ASI) ची संरक्षित स्मारके आहेत आणि म्हणून संवर्धन आणि देखभाल ASI द्वारे केली जाईल.
- 12व्या-13व्या शतकात बांधलेल्या आणि बेलूर, हळेबीड आणि सोमनाथपुरा या तीन घटकांद्वारे येथे प्रतिनिधित्व केलेले होयसाळांचे पवित्र जोडे, होयसला कलाकार आणि वास्तुविशारदांच्या सर्जनशीलतेची आणि कौशल्याची साक्ष देतात ज्यांनी यापूर्वी कधीही न पाहिलेल्या अशा उत्कृष्ट नमुने तयार केल्या आहेत.
- होयसाळ मंदिरांचे मूळ द्रविडीयन आकृतिविज्ञान आहे परंतु ते मध्य भारतात मोठ्या प्रमाणावर वापरल्या जाणाऱ्या भूमिजा पद्धती, उत्तर आणि पश्चिम भारतातील नागरा परंपरा आणि कल्याणी चालुक्यांनी पसंत केलेल्या कर्णता द्रविड पद्धतीचा मजबूत प्रभाव दाखवतात.

भारतातील युनेस्को जागतिक वारसा स्थळे:

- अजिंठा लेणी, एलोरा लेणी, आग्रा किल्ला आणि ताजमहाल हे शिलालेख केलेले पहिले स्थळ होते, त्यापैकी सर्व जागतिक वारसा समितीच्या 1983 च्या सत्रात कोरले गेले होते.
- 2021 मध्ये कोरलेली नवीनतम साइट धोलाविरा, गुजरात आहे.
- जुलै 2021 पर्यंत, भारतातील 36 पैकी 19 राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये जागतिक वारसा स्थळे आहेत, ज्यामध्ये महाराष्ट्रात सर्वाधिक (5) स्थळे आहेत.
- सध्या भारतात 40 जागतिक वारसा स्थळे आहेत. यापैकी, 32 सांस्कृतिक, 7 नैसर्गिक आणि 1 मिश्रित (सांस्कृतिक आणि नैसर्गिक दोन्ही निकष पूर्ण करणारे), संस्थेच्या निवड निकषांनुसार निर्धारित केले जातात.

- भारतामध्ये जगातील सहाव्या क्रमांकाच्या साइट्स आहेत.

Source: Indian Express

UGC ने राष्ट्रीय उच्च शैक्षणिक पात्रता फ्रेमवर्कचा मसुदा जारी केला

- विद्यापीठ अनुदान आयोगाने (UGC) राष्ट्रीय उच्च शैक्षणिक पात्रता फ्रेमवर्क (NHEQF) मसुदा विकसित केला आहे, जो राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण (NEP) 2020 मधील सुधारणांचा एक भाग आहे.
- नोकरीच्या तयारीपासून ते घटनात्मक मूल्यांपर्यंत, सैद्धांतिक ज्ञानापासून ते तांत्रिक कौशल्यांपर्यंत, देशभरातील उच्च शिक्षण संस्थांना लवकरच विविध शैक्षणिक परिणामांवर विद्यार्थ्यांचे मूल्यांकन करण्यासाठी नवीन चौकटीत आणले जाईल.
- मसुद्यात, यूजीसीने स्पष्ट केले आहे की फ्रेमवर्कचा उद्देश एकसमान अभ्यासक्रम किंवा राष्ट्रीय सामान्य अभ्यासक्रमाला प्रोत्साहन देण्यासाठी नाही.
- सर्व संस्था दर्जेदार शिक्षण देत आहेत याची खात्री करण्यासाठी सर्व HEI ला बेंचमार्किंगच्या समान स्तरावर आणणे/उन्नत करणे हा आहे.

विद्यापीठ अनुदान आयोग (UGC) बदल:

- UGC ही UGC कायदा 1956 नुसार भारत सरकारच्या उच्च शिक्षण विभाग, शिक्षण मंत्रालयाने स्थापन केलेली एक वैधानिक संस्था आहे.
- स्थापना: 1956
- मुख्यालय: नवी दिल्ली

Source: Indian Express

परवडणारी आणि स्वच्छ ऊर्जा (GCoE-ACE) मध्ये ग्लोबल सेंटर ऑफ एक्सलन्स

- भारतीय तंत्रज्ञान संस्था, धारवाड (IITDh), कर्नाटक येथे, प्रा. के. विजय राघवन, प्राचार्य, वैज्ञानिक सल्लागार, भारत सरकार, यांच्या उपस्थितीत ग्लोबल सेंटर ऑफ एक्सलन्स इन अफोर्डेबल अँड क्लीन एनर्जी (GCoE-ACE) लॉच करण्यासाठी एक आभासी कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. .
- हनीवेल होमटाउन सोल्युशन्स इंडिया फाउंडेशन (HHSIF) कडून कॉर्पोरेट सोशल रिस्पॉन्सिबिलिटी (CSR) देणगीद्वारे केंद्र समर्थित आहे.
- HHSIF सह CSR प्रकल्पाचा पहिला टप्पा म्हणजे GCoE-ACE साठी उपकरणे प्रामुख्याने कौशल्य विकास, फॅब्रिकेशन आणि R&D उपकरणे स्थापन करणे.
- त्यानंतरचे टप्पे नवनिर्मितीला प्रोत्साहन देण्यासाठी आणि परवडणाऱ्या आणि स्वच्छ-ऊर्जा क्षेत्रामध्ये ग्रासरूट समस्या विधानांच्या निराकरणासाठी उष्मायन समर्थन प्रदान करण्यासाठी परिकल्पित आहेत.
- हे 2030 पर्यंत देशाच्या 50% उर्जेच्या गरजा अक्षय्यांमधून भागवण्याच्या सरकारच्या उद्दिष्टातही सामील आहे.
- हे केंद्र संयुक्त राष्ट्रांच्या शाश्वत विकास लक्ष्य - 7 या परवडणाऱ्या आणि स्वच्छ ऊर्जेसाठी काम करेल.
- **Source: PIB**

उत्कृष्टतेची गावे

- केंद्राने इस्रायल सरकारच्या तांत्रिक सहाय्याने 12 राज्यांमधील तब्बल 150 गावांना 'उत्कृष्ट गाव' मध्ये रूपांतरित करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

- सेंटर ऑफ एक्सलन्स (CoEs) च्या आसपास वसलेली 150 गावे 'Villages of Excellence' मध्ये रूपांतरित केली जातील.
- त्यापैकी भारताच्या स्वातंत्र्याच्या 75 व्या वर्षाच्या स्मरणार्थ पहिल्या वर्षी 75 गावे घेतली जात आहेत, जिथे भारत आणि इस्रायल एकत्र काम करतील.
- आधीच, इस्रायल सरकारने 12 राज्यांमध्ये 29 सेंटर ऑफ एक्सलन्सची स्थापना केली आहे, जे 25 दशलक्षाहून अधिक भाजीपाला रोपे, 3,87,000 दर्जेदार फळझाडे तयार करत आहेत आणि दरवर्षी 1.2 लाखांहून अधिक शेतकऱ्यांना प्रशिक्षण देऊ शकतात.
- आशियातील चीन आणि हाँगकाँगनंतर भारत हा इस्रायलचा तिसरा सर्वात मोठा व्यापारी भागीदार आहे.
- अलीकडेच भारत आणि इस्रायल यांच्या राजनैतिक संबंधांना 30 वर्षे पूर्ण झाली आहेत.

Source: ET

महत्वाच्या बातम्या: जग

ASEAN डिजिटल मंत्र्यांची (ADGMIN) बैठक

- अलीकडेच, भारतासोबत 2री ASEAN डिजिटल मंत्र्यांची (ADGMIN) बैठक झाली.
- देवुसिंह चौहान, दळणवळण राज्यमंत्री (MoSC) आणि अॅडमिरल टिन आंग सॅन, वाहतूक आणि दळणवळण मंत्रालय, म्यानमार यांनी या बैठकीचे सह-अध्यक्ष केले.
- मंत्र्यांच्या बैठकीत भारत-आसियान डिजिटल कार्य योजना 2022 ला मंजुरी देण्यात आली.
- वर्क प्लॅनमध्ये चोरीच्या आणि बनावट मोबाईल हॅडसेटच्या वापराशी लढा देण्यासाठी एक प्रणाली, देशव्यापी सार्वजनिक इंटरनेटसाठी वायफाय ऍक्सेस नेटवर्क इंटरफेस, इंटरनेट ऑफ थिंग्ज (इंटरनेट ऑफ थिंग्ज) सारख्या माहिती आणि दळणवळण तंत्रज्ञानाच्या क्षेत्रातील उदयोन्मुख क्षेत्रांमध्ये क्षमता निर्माण आणि ज्ञानाची देवाणघेवाण यांचा समावेश आहे. IoT), 5G, अॅडव्हान्स्ड सॅटेलाइट कम्युनिकेशन, सायबर फॉरेंसिक्स इ.

ASEAN डिजिटल मंत्री (ADGMIN):

- ADGMIN ही 10 ASEAN (Association of South-East Asian Nations) देशांच्या दूरसंचार मंत्र्यांची वार्षिक बैठक आहे - ब्रुनेई, कंबोडिया, इंडोनेशिया, लाओस, मलेशिया, म्यानमार, फिलिपिन्स, सिंगापूर, थायलंड आणि व्हिएतनाम
- भागीदार देश - ऑस्ट्रेलिया, कॅनडा, चीन, EU, भारत, जपान, कोरिया प्रजासत्ताक, न्यूझीलंड, रशिया, UK आणि US.
- **Source: PIB**

सौदी अरेबियाने प्रथमच योग महोत्सवाचे आयोजन केले

- सौदी अरेबियाने जेद्दाजवळील बे ला सन बीचवर पहिला योग महोत्सव आयोजित केला आहे, ज्याने संपूर्ण राज्यातून 1,000 योग अभ्यासकांना आकर्षित केले.
- हा कार्यक्रम 29 जानेवारीपासून सुरू झाला आणि 1 फेब्रुवारीपर्यंत चालणार आहे.
- सौदी योग समितीने हा कार्यक्रम आयोजित केला होता, ज्यामध्ये संपूर्ण राज्यातून सौदी योग शिक्षकांचा सहभाग होता.
- सौदी योग समिती ही एक सरकारी संस्था आहे जी सौदी अरेबिया ऑलिम्पिक समिती, क्रीडा मंत्रालयाने सौदी अरेबियामध्ये गेल्या वर्षी 16 मे रोजी योगास प्रोत्साहन देण्यासाठी स्थापन केलेल्या एका लहान महासंघाप्रमाणे काम करते.
- आंतरराष्ट्रीय योग दिन 2015 पासून दरवर्षी 21 जून रोजी साजरा केला जातो.
- **Source: newsonair**

महत्वाच्या बातम्या: अर्थव्यवस्था

आभासी डिजिटल मालमत्ता

- अर्थमंत्री निर्मला सीतारमण यांनी आपल्या अर्थसंकल्पीय 2022 च्या भाषणात व्हर्च्युअल डिजिटल मालमतेतून मिळणाऱ्या उत्पन्नावर 30 टक्के कर लावण्याची घोषणा केली.
- याव्यतिरिक्त, त्यांनी आभासी डिजिटल मालमतांच्या हस्तांतरणाच्या संदर्भात केलेल्या देयकावर टीडीएसचा प्रस्तावही आर्थिक मर्यादापेक्षा (monetary threshold) 1 टक्का जास्त आहे.
- अशा व्यवहारांमध्ये कमालीची वाढ झाली असून या व्यवहारांचे प्रमाण आणि वारंवारता यामुळे विशिष्ट करप्रणालीची तरतूद करणे अत्यावश्यक बनले आहे.

आभासी डिजिटल मालमता:

- वित्त विधेयकाच्या स्पष्टीकरणात्मक निवेदनात सरकारने म्हटले आहे की, "आभासी डिजिटल मालमता" या संज्ञेची व्याख्या करण्यासाठी, कायद्याच्या कलम 2 मध्ये एक नवीन कलम (47 ए) समाविष्ट करण्याचा प्रस्ताव आहे.
- प्रस्तावित नवीन कलमानुसार, आभासी डिजिटल मालमता म्हणजे क्रिप्टोग्राफिक माध्यमांद्वारे व्युत्पन्न केलेली कोणतीही माहिती किंवा कोड किंवा संख्या किंवा टोकन (भारतीय चलन किंवा कोणतेही परकीय चलन नसणे) चा अर्थ प्रस्तावित आहे.
- **Source: Indian Express**

केंद्रीय अर्थसंकल्प 2022-23

- केंद्रीय वित्त आणि कॉर्पोरेट व्यवहार मंत्री, श्रीमती निर्मला सीतारामन यांनी 1 फेब्रुवारी 2022 रोजी संसदेत 2022-23 चा केंद्रीय अर्थसंकल्प सादर केला.

अमृत कालमध्ये प्रवेश करून, भारत @100 पर्यंत 25 वर्षांची आघाडी, अर्थसंकल्प चार प्राधान्यांसह वाढीस चालना देतो:

1. पीएम गतिशक्ती
2. सर्वसमावेशक विकास
3. उत्पादकता वाढ आणि गुंतवणूक, सूर्योदयाच्या संधी, ऊर्जा संक्रमण आणि हवामान कृती
4. गुंतवणुकीसाठी वित्तपुरवठा

केंद्रीय अर्थसंकल्प 2022-23 चे ठळक मुद्दे:

- भारताची आर्थिक वाढ 9.2 टक्के असण्याचा अंदाज आहे, जो सर्व मोठ्या अर्थव्यवस्थांमध्ये सर्वाधिक आहे.
- केंद्रीय अर्थसंकल्पात भांडवली खर्चासाठी परिव्यय 35.4 टक्क्यांनी वाढला आहे.
- इमर्जन्सी क्रेडिट लाइन गॅरंटी स्कीम (ECLGS) मार्च 2023 पर्यंत वाढवली. हमी कवच 50,000 कोटी रुपयांनी वाढवले जाईल.
- सूक्ष्म आणि लघु उद्योगांसाठी क्रेडिट गॅरंटी ट्रस्ट अंतर्गत एमएसएमईसाठी 2 लाख कोटी रुपयांचे अतिरिक्त क्रेडिट प्रदान केले जाईल.
- आत्मनिर्भर भारताचे ध्येय साध्य करण्यासाठी 14 क्षेत्रांमध्ये उत्पादकता जोडलेले प्रोत्साहन बळकट केले जाईल.
- पीक मुल्यांकन, जमिनीच्या नोंदींचे डिजिटायझेशन, कीटकनाशके आणि पोषक तत्वांची फवारणी यासाठी 'किसान ड्रोन'चा वापर करणे.

- केन-बेटवा लिंक प्रकल्पाची अंमलबजावणी 44,605 कोटी रुपयांच्या अंदाजे खर्चाने हाती घेतली जाणार आहे.
- पुढील तीन वर्षांत चारशे नवीन पिढीच्या वंदे भारत गाड्या विकसित केल्या जाणार आहेत.
- स्थानिक व्यवसाय आणि पुरवठा साखळींना मदत करण्यासाठी वन स्टेशन-वन उत्पादन संकल्पना लोकप्रिय केली जाईल.
- मल्टीमोडल लॉजिस्टिक सुविधांसाठी शंभर पीएम गतिशक्ती कार्गो टर्मिनल पुढील तीन वर्षांमध्ये विकसित केले जातील.
- 2022-23 मध्ये द्रुतगती मार्गासाठी PM गतिशक्ती मास्टर प्लॅन तयार केला जाईल जेणेकरून लोक आणि वस्तूंची जलद वाहतूक सुलभ होईल.
- राष्ट्रीय महामार्गाचे जाळे 2022-23 मध्ये 25 हजार किलोमीटरने वाढविण्यात येणार आहे.
- 2022-23 मध्ये 3.8 कोटी कुटुंबांना कव्हर करण्यासाठी हर-घर, नल-से-जलसाठी 60,000 कोटी रुपयांचे वाटप.
- 2022-23 मध्ये पीएम आवास योजनेअंतर्गत ग्रामीण आणि शहरी अशा दोन्ही ठिकाणी 80 लाख घरे पूर्ण केली जाणार आहेत.
- विरळ लोकसंख्या, मर्यादित कनेक्टिव्हिटी आणि कमी पायाभूत सुविधा असलेल्या सीमावर्ती गावांना कव्हर करण्यासाठी नवीन व्हायब्रंट व्हिलेज प्रोग्राम सुरू केला जाईल.
- सक्षम अंगणवाडी अभियानांतर्गत दोन लाख आंगणवाड्यांचे सुधारणा करण्यात येणार आहेत.
- एक नवीन योजना - ईशान्येसाठी पंतप्रधान विकास उपक्रम, पीएम-देवाइन ईशान्य परिषदेद्वारे राबविण्यात येणार आहे.
- PM eVIDYA चा एक वर्ग-एक टीव्ही चॅनेल कार्यक्रम 12 वरून 200 टीव्ही चॅनेलवर वाढवला जाईल.
- देशभरातील विद्यार्थ्यांना जागतिक दर्जाच्या दर्जेदार सार्वत्रिक शिक्षणासाठी डिजिटल विद्यापीठाची स्थापना करण्यात येणार आहे.
- सरकार अनुसूचित व्यावसायिक बँकांद्वारे देशातील 75 जिल्ह्यांमध्ये 75 डिजिटल बँकिंग युनिट्स (DBUs) स्थापन करणार आहे.
- 100 टक्के टपाल कार्यालये कोअर बँकिंग प्रणालीखाली आणली जातील.
- 2022-23 पासून RBI द्वारे जारी केल्या जाणाऱ्या ब्लॉकचेन आणि इतर तंत्रज्ञानाचा वापर करून डिजिटल रुपया.
- 2022-23 मध्ये एम्बेडेड चिप्स आणि फ्युचरिस्टिक तंत्रज्ञान वापरून ई-पासपोर्ट आणले जातील.
- 5G मोबाइल सेवांच्या रोलआउटसाठी स्पेक्ट्रमचा लिलाव 2022 मध्ये केला जाणार आहे.
- सौरऊर्जेमध्ये देशांतर्गत उत्पादनाला चालना देण्यासाठी PLI योजनेंतर्गत अतिरिक्त 19,500 कोटी रुपयांची तरतूद.

- चालू वर्षात सुधारित वित्तीय तूट 6.9 टक्के राहण्याचा अंदाज आहे.
- सहकारी संस्थांसाठी पर्यायी किमान कर 18.5 वरून 15 टक्क्यांवर आणला.
- 'भांडवली गुंतवणुकीसाठी राज्यांना आर्थिक सहाय्य योजने'चा परिव्यय अर्थसंकल्पीय अंदाजातील 10,000 कोटींवरून 15,000 कोटी रुपयांपर्यंत वाढवला जात आहे.
- व्हर्च्युअल डिजिटल मालमत्तेवर 30 टक्के दराने कर आकारला जाईल.
- कोणत्याही प्रकारच्या मालमत्तेच्या हस्तांतरणावर दिर्घकालीन भांडवली नफ्यावर अधिभार 15 टक्के मर्यादेत ठेवला जाईल.

Source: PIB

आर्थिक सर्वेक्षण 2021-22

- केंद्रीय वित्त आणि कॉर्पोरेट व्यवहार मंत्री श्रीमती निर्मला सीतारामन यांनी आर्थिक सर्वेक्षण 2021-22 संसदेत मांडले, ज्यामध्ये असे म्हटले आहे की पुढील वर्ष खाजगी क्षेत्रातील गुंतवणुकीत वाढ होण्यासाठी आर्थिक व्यवस्थेसह समर्थन प्रदान करण्यासाठी चांगल्या स्थितीत आहे. अर्थव्यवस्थेच्या पुनरुज्जीवनासाठी.
- या वर्षाच्या आर्थिक सर्वेक्षणाची मध्यवर्ती थीम "चपळ दृष्टीकोन (Agile approach)" आहे.
- 2022-23 मध्ये भारत GDP 8.0-8.5 टक्के वाढीचा साक्षीदार असेल, ज्याला व्यापक लस कव्हरेज, पुरवठा-साइड सुधारणांमुळे मिळालेला फायदा आणि नियमांमध्ये सुलभता, मजबूत निर्यात वाढ आणि भांडवली खर्च वाढवण्यासाठी वित्तीय जागेची उपलब्धता.
- 2022-23 साठी वाढीचा अंदाज या गृहितकावर आधारित आहे की यापुढे कोणतीही दुर्बल महामारी संबंधित आर्थिक व्यत्यय येणार नाही, मान्सून सामान्य असेल, प्रमुख मध्यवर्ती बँकांकडून जागतिक तरलता काढून घेणे व्यापकपणे व्यवस्थित असेल, तेलाच्या किमती US\$70 - \$75/bbl या श्रेणीत असतील आणि जागतिक पुरवठा साखळीतील व्यत्यय वर्षभरात सातत्याने कमी होतील.
- सर्वेक्षणात म्हटले आहे की, वरील अंदाज जागतिक बँक आणि आशियाई विकास बँकेच्या 2022-23 साठी अनुक्रमे 8.7 टक्के आणि 7.5 टक्के वास्तविक जीडीपी वाढीच्या ताज्या अंदाजांशी तुलना करता येईल.

- IMF च्या 25 जानेवारी 2022 रोजी प्रसिद्ध झालेल्या नवीनतम जागतिक आर्थिक दृष्टीकोन (WEO) वाढीच्या अंदाजानुसार, भारताचा वास्तविक GDP 2021-22 आणि 2022-23 मध्ये 9 टक्के आणि 2023-24 मध्ये 7.1 टक्के वाढण्याचा अंदाज आहे.
- या तीन वर्षांत भारत ही जगातील सर्वात वेगाने वाढणारी प्रमुख अर्थव्यवस्था आहे.
- शेवटी, सर्वेक्षण खूपच आशावादी आहे की एकूणच स्थूल-आर्थिक स्थिरता निर्देशक सूचित करतात की भारतीय अर्थव्यवस्था 2022-23 च्या आव्हानांना तोंड देण्यासाठी योग्य आहे आणि भारतीय अर्थव्यवस्था चांगल्या स्थितीत असण्याचे एक कारण म्हणजे तिचे अद्वितीय प्रतिसाद धोरण आहे.
- **Source: PIB**

परकीय चलन साठा \$678 दशलक्षने घसरला

- भारतीय रिझर्व्ह बँकेने (RBI) जारी केलेल्या आकडेवारीनुसार, भारताच्या परकीय चलन साठा (परकीय चलन राखीव) 21 जानेवारी 2022 रोजी संपलेल्या आठवड्यात \$678 दशलक्ष ची घसरण नोंदवून \$634.287 बिलियनवर पोहोचला आहे.
- परकीय चलन मालमता (FCA) अहवालाच्या आठवड्यात \$1.155 अब्ज डॉलरने घसरून \$569.582 अब्ज झाली.
- डॉलरच्या अटीमध्ये व्यक्त केलेले, FCA मध्ये परकीय चलनाच्या साठ्यामध्ये असलेल्या युरो, पौंड आणि येन सारख्या गैर-यूएस युनिट्सचे मूल्य किंवा घसारा यांचा समावेश होतो.
- दरम्यान, 21 जानेवारी रोजी संपलेल्या आठवड्यात सोन्याच्या साठ्यात \$567 दशलक्ष डॉलर्सची वाढ होऊन ती \$40.337 अब्ज झाली आहे.
- आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी (IMF) सह स्पेशल ड्रॉइंग राइट्स (SDRs) \$68 दशलक्ष घसरून \$19.152 अब्ज झाले.
- IMF मधील भारताची राखीव स्थिती देखील अहवालाच्या आठवड्यात \$22 दशलक्षने कमी होऊन \$5.216 अब्ज झाली आहे.

भारताच्या फॉरेक्स रिझर्व्हमध्ये हे समाविष्ट आहे:

- विदेशी चलन मालमता
- सोन्याचा साठा

- स्पेशल ड्रॉइंग राइट्स
- आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीमध्ये राखीव स्थिती
- **Source: Indian Express**

महत्वाच्या बातम्या: संरक्षण

आयएनएस विक्रांतसाठी राफेलच्या सागरी आवृत्तीची भारताने यशस्वी उड्डाण-चाचणी केली

- फ्रेंच बनावटीच्या राफेल लढाऊ विमानाच्या सागरी आवृत्तीची यशस्वी चाचणी गोव्यातील किनाऱ्यावरील एका सुविधित करण्यात आली असून, आयएनएस विक्रांत या स्वदेशी बनावटीच्या विमानवाहू युद्धनौकेवरील विमानवाहू युद्धनौकेसारख्याच परिस्थितीचे अनुकरण करण्यात आले.
- राफेल-मरीन (राफेल-एम) अमेरिकानिर्मित सुपर हॉर्नेटच्या विरोधात उभे ठाकले आहे - या दोन्हींचे मूल्यांकन भारतीय नौदलाकडून 44,000 टन वजनाच्या आयएनएस विक्रांतवर तैनात करण्यासाठी केले जात आहे, ज्याची अरबी समुद्र आणि बंगालच्या उपसागरात ऑगस्टमध्ये संभाव्य कमिशनिंगसाठी चाचणी सुरु आहे.
- गेल्या महिन्यात गोव्याच्या आयएनएस हंसा सुविधित २८३ मीटरच्या मॉक स्की-जंप सुविधेचा वापर करून राफेल-एम जेटची १२ दिवस चाचणी घेण्यात आली होती.
- **Source: The Hindu**

त्रि-सेवा अंदांन आणल नलकोडर कडंडने डुरगत हलके हेललकॉडुर एडके ।।। सडडवलषुड केले

- स्वदेशी प्रगत हलके हेलिकॉप्टर (ALH) MK III विमान पोर्ट ब्लेअर येथील कमांडर-इन-चीफ, अंदमान आणि निकोबार कमांड (CINCAN) लेफ्टनंट जनरल अजय सिंग यांनी INS उत्क्रोश येथे औपचारिकपणे समाविष्ट केले.
- ALH MK III विमानाची निर्मिती हिंदुस्तान एरोनॉटिक्स लिमिटेड द्वारे करण्यात आली आहे आणि 'आत्मनिर्भर भारत' कडे सरकारच्या प्रयत्नाच्या अनुषंगाने लष्करी विमानांच्या क्षेत्रात आत्मनिर्भरतेकडे एक जबरदस्त झेप आहे.
- त्याच्या प्रकारांमध्ये, MK III व्हेरियंट हा एक सागरी भूमिका प्रकार आहे ज्यामध्ये अत्याधुनिक सेन्सर्स आणि शस्त्रे समाविष्ट आहेत जी समुद्रातील भारताच्या पराक्रमात भर घालतात.
- **Source: PIB**

पाचवी स्कॉर्पीन पाणबुडी 'वगीर'ची पहिली समुद्रात उतरली

- प्रोजेक्ट 75, यार्ड 11879, भारतीय नौदलाच्या कलवरी वर्गाच्या पाचव्या पाणबुडीने 01 फेब्रुवारी 22 रोजी तिच्या सागरी चाचण्या सुरू केल्या.
- माझगाव डॉक शिपबिल्डर्स लिमिटेड (MDL) च्या कान्होजी आंग्रे वेट बेसिनमधून नोव्हेंबर 2020 मध्ये पाणबुडी लाँच करण्यात आली.
- कार्यान्वित झाल्यानंतर पाणबुडीचे नाव वगीर ठेवण्यात येणार आहे.
- या पाणबुडीला प्रणोदन प्रणाली, शस्त्रे आणि सेन्सर्ससह समुद्रातील सर्व यंत्रणांच्या तीव्र चाचण्या केल्या जातील.
- या चाचण्या पूर्ण झाल्यानंतर 2022 मध्ये ही पाणबुडी भारतीय नौदलाला पाठवली जाणार आहे.
- फ्रेंच कंपनी DCNS द्वारे डिझाइन केलेल्या सहा कलवरी श्रेणीच्या पाणबुड्या, भारतीय नौदलाच्या प्रकल्प-75 चा भाग म्हणून भारतात तयार केल्या जात आहेत.
- MDL येथे चालू असलेल्या प्रोजेक्ट-75 स्कॉर्पीन कार्यक्रमाच्या दोन पाणबुड्या - कलवरी आणि खांदेरी - भारतीय नौदलात दाखल झाल्या आहेत.
- करंज ही तिसरी पाणबुडी सागरी चाचण्यांच्या शेवटच्या टप्प्यात आहे.

- वेला या चौथ्या स्काॅर्पीनने सागरी चाचण्या सुरू केल्या आहेत, तर सहावी आणि शेवटची पाणबुडी वागशीर तयार होत आहे.
- **Source: India Today**

विज्ञान आणि तंत्रज्ञान

चांद्रयान-3

- नुकतेच केंद्रीय राज्यमंत्री (स्वतंत्र प्रभार) विज्ञान आणि तंत्रज्ञान मंत्री डॉ. जितेंद्र सिंह यांनी लोकसभेत सांगितले की, चांद्रयान-3 ऑगस्ट 2022 मध्ये प्रक्षेपित होणार आहे.
- चांद्रयान ३ मोहीम ही भारतीय अंतराळ संशोधन संस्थेने (इस्रो) केलेली तिसरी नियोजित चंद्रशोधन मोहीम आहे. हे इस्रोच्या चांद्रयान 2 मोहिमेचे अनुसरण करते, ज्याने चंद्राभोवती आपले ऑर्बिटर यशस्वीरित्या तैनात केले होते, परंतु त्याचे लँडर सॉफ्ट-लँड करण्यात अपयशी ठरले.
- चांद्रयान 2 मोहिमेप्रमाणेच चांद्रयान-3 मध्येही सुधारित लँडर आणि रोव्हरचा समावेश असणार आहे. चांद्रयान 2 ऑर्बिटरच्या यशामुळे या मोहिमेत ऑर्बिटरचा समावेश नसेल. हे चांद्रयान २ ऑर्बिटरचा वापर पृथ्वीशी संवाद साधण्यासाठी करेल.

Source: TOI

महत्वाच्या बातम्या: पर्यावरण

जागतिक पाणथळभूमी दिनानिमित्त भारतात आणखी दोन रामसर स्थळांची घोषणा

- जागतिक पाणथळभूमी दिनानिमित्त गुजरातमधील खिजाडिया वन्यजीव अभयारण्य आणि उत्तर प्रदेशातील बखिरा वन्यजीव अभयारण्य या दोन नवीन रामसर स्थळांची घोषणा करण्यात आली.
- भारतात आता ४९ रामसर स्थळांचे जाळे पसरले असून, ते १०,९३,६३६ हेक्टर क्षेत्राचे असून, ते दक्षिण आशियातील सर्वाधिक आहे.
- इराणमधील रामसर येथे आयोजित युनेस्कोच्या १९७१ च्या वेटलँड्सवरील करारानुसार रामसर स्थळे ही आंतरराष्ट्रीय महत्त्वाची पाणथळ जागा आहेत.

बखिरा वन्यजीव अभयारण्य, उत्तर प्रदेश:

- बखिरा वन्यजीव अभयारण्य ही उत्तर प्रदेशातील संत कबीर नगर जिल्ह्यातील सर्वात मोठी नैसर्गिक पूर मैदानी पाणथळ जागा आहे. १९८० साली स्थापन झालेल्या या अभयारण्याचा तलाव हिवाळ्यात येथे उडणाऱ्या स्थलांतरित पक्ष्यांसाठी महत्त्वाचा आहे.
- तिबेट, चीन, युरोप आणि सायबेरियातून स्थलांतरित पक्षी नोव्हेंबर ते जानेवारी दरम्यान या ठिकाणी भेट देतात. ३० पेक्षा जास्त माशांच्या प्रजातींव्यतिरिक्त भारतीय जांभळ्या मूरहेनसारखे पक्षी येथे आढळू शकतात.

खिजाडिया वन्यजीव अभयारण्य, गुजरात:

- जामनगर जिल्हा मुख्यालयापासून १२ किमी अंतरावर असलेले खिजाडिया वन्यजीव अभयारण्य हे गोड्या पाण्यातील पाणथळ जागा आहे, पक्ष्यांसाठी स्वर्ग आहे. हे समुद्री आणि गोड्या पाण्यातील पक्ष्यांना आधार देते, दलदलीच्या जमिनी, खारफुटी, प्रोसोपिस क्षेत्र, मडफ्लॅट्स, मिठागरे, खाड्या, जंगलातील स्क्रब, वालुकामय समुद्रकिनारे आणि त्या भागाच्या सीमेला लागून असलेल्या शेतजमिनी आहेत. या अभयारण्यात निवासी आणि स्थलांतरित पक्षी अशा ३०९ प्रजातींचे पक्षी आहेत.
- डॅल्मेटियन पेलिकन, एशियन ओपन बिल स्टॉक, ब्लॅक नेकड स्टॉक, डार्टर, ब्लॅक हेडेड इबिस, युरेशियन स्पूनबिल आणि इंडियन स्किमर यांसारख्या संकटात सापडलेल्या पक्ष्यांच्या प्रजाती येथे पाहता येतील.
- **Source: Indian Express**

निकोबार बेटांवरून परजीवी फुलांच्या वनस्पतीचा नवीन वंश सापडला

- निकोबार बेटांच्या समूहातून परजीवी फुलांच्या वनस्पतीची नवीन प्रजाती अलीकडेच सापडली आहे.

- सेप्टेमेरॅन्थस ही प्रजाती हॉर्सफिल्डिया ग्लॅब्रा (ब्ल्यूम) वार्ब या वनस्पतींच्या प्रजातींवर वाढते.
- ही वंश Loranthaceae कुटुंबाशी संबंधित आहे, हेमी-परजीवी चंदनाच्या ऑर्डर संतालेस अंतर्गत आहे आणि त्याचे व्यापक महत्त्व आहे.
- परोपजीवी फुलांच्या रोपांची मूळ रचना बदललेली असते, ती झाडाच्या देठावर पसरलेली असते आणि ती यजमान झाडाच्या सालाच्या आत नांगरलेली असते.
- ही वनस्पती उष्णकटिबंधीय जंगलाच्या परिघावर जैवविविधतेच्या हॉटस्पॉट्सपैकी एकामध्ये आढळून आली ज्याला निकोबार बेटांचा समूह अंदमान बेटांच्या समूहापासून 160 किमीच्या विस्तीर्ण अंतराने प्रचंड भरती-ओहोटीच्या प्रवाहाने विभक्त केला गेला.
- परजीवी वनस्पती: जी वनस्पती यजमानाच्या फायद्यासाठी हातभार न लावता इतर वनस्पती (यजमान) कडून सर्व किंवा काही भाग पोषण मिळवते आणि काही प्रकरणांमध्ये, यजमानाचे अत्यंत नुकसान करते.

Source: The Hindu

महत्वाच्या बातम्या: योजना

पुरस्कार आणि सन्मान

राज्य सरकारचे वाङ्मय पुरस्कार जाहीर

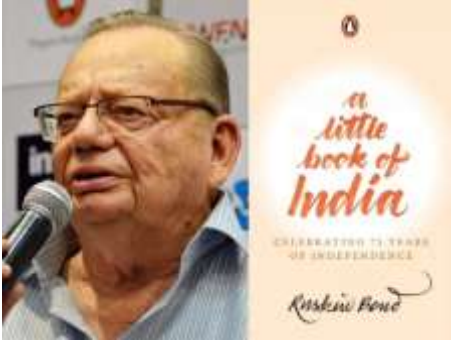
- साहित्य क्षेत्रात उल्लेखनीय कार्य करणाऱ्या साहित्यिकांना राज्य शासनाच्या मराठी भाषा विभागाच्या वतीनं दिल्या जाणाऱ्या वाङ्मय पुरस्कांची घोषणा आज झाली.
- यावर्षी विंदा करंदीकर जीवनगौरव पुरस्कार ज्येष्ठ साहित्यिक भारत सासणे यांना जाहिर झाला आहे.
- पाच लाख रुपये रोख, मानचिन्ह आणि मानपत्र, असं या पुरस्काराचं स्वरूप आहे. मराठी भाषा मंत्री सुभाष देसाई यांनी हे पुरस्कार जाहीर केले.
- श्री. पु. भागवत पुरस्कार (२०२१) लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, या संस्थेला जाहिर करण्यात आला. तीन लाख रुपये रोख आणि मानचिन्ह आणि मानपत्र असे पुरस्काराचे स्वरूप आहे.

- डॉ. अशोक केळकर मराठी भाषा अभ्यास पुरस्कार रमेश वरखेडे यांना जाहीर करण्यात आला असून दोन लाख रुपये रोख, मानचिन्ह आणि मानपत्र असे या पुरस्काराचे स्वरूप आहे.
- कविवर्य मंगेश पाडगांवकर, मराठी भाषा संवर्धक पुरस्कार (२०२१, व्यक्तीसाठी) डॉ. चंद्रकांत पाटील यांना जाहीर करण्यात आला.
- डॉ. अशोक केळकर, मराठी भाषा अभ्यासक पुरस्कार २०२१ (संस्थेसाठी) मराठी अभ्यास परिषद पुणे यांना जाहीर करण्यात आला. तर कविवर्य मंगेश पाडगांवकर मराठी भाषा संवर्धक पुरस्कार २०२१ (संस्थेसाठी) मराठी अभ्यास केंद्र, मुंबई यांना जाहीर करण्यात आला.

Source: Deshdoot

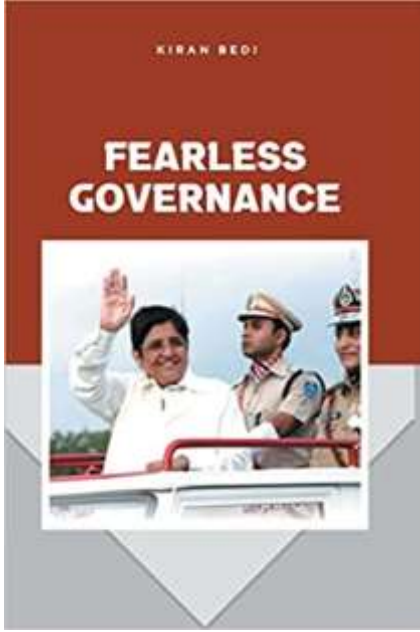
पुस्तके

रस्किन बाँडचे नवीन पुस्तक, "अ लिटल बुक ऑफ इंडिया: सेलिब्रेटिंग 75 इयर्स ऑफ इंडिपेंडन्स"

- रस्किन बाँड यांनी "अ लिटल बुक ऑफ इंडिया: सेलिब्रेटिंग 75 इयर्स ऑफ इंडिपेंडन्स" हे नवीन पुस्तक लिहिले.
- हे पुस्तक भारतातील "शारीरिक आणि आध्यात्मिक" गुणधर्मांचे एकत्रीकरण आहे.
- हे पेंग्विन रँडम हाऊस इंडिया (PRHI) ने प्रकाशित केले आहे.
- रस्किन बाँड हे साहित्य अकादमी पुरस्कार, साहित्य अकादमीचे बाल साहित्य पुरस्कार, पद्मश्री आणि पद्मभूषण यासह इतर प्रतिष्ठित पुरस्कारांचे मानकरी आहेत.
- Source: TOI

किरण बेदी यांनी लिहिलेले "फिअरलेस गव्हर्नन्स" नावाचे पुस्तक प्रकाशित

- पुद्दुचेरीच्या माजी लेफ्टनंट गव्हर्नर आणि IPS डॉ. किरण बेदी यांनी त्यांचे स्वलिखित 'फिअरलेस गव्हर्नन्स' या पुस्तकाचे प्रकाशन केले.
- हे पुस्तक पुद्दुचेरीचे लेफ्टनंट गव्हर्नर म्हणून डॉ. बेदी यांच्या सुमारे पाच वर्षांच्या सेवेच्या आणि भारतीय पोलीस सेवेतील (IPS) 40 वर्षांच्या त्यांच्या अफाट अनुभवावर आधारित आहे.

महत्वाचे दिवस

जागतिक कर्करोग दिन

- जागतिक पातळीवर कॅन्सरविषयी जागरूकता वाढवण्यासाठी दरवर्षी 4 फेब्रुवारीला जागतिक कर्करोग दिन साजरा केला जातो.
- क्लोज द केअर गॅप ही जागतिक कर्करोग दिन 2022-2024 ची थीम आहे.
- २००८ मध्ये लिहिलेल्या जागतिक कर्करोग घोषणेच्या उद्दीष्टांचे समर्थन करण्यासाठी युनियन फॉर इंटरनॅशनल कॅन्सर कंट्रोल (यूआयसीसी) द्वारे जागतिक कर्करोग दिनाचे नेतृत्व केले जाते.
- जागतिक कर्करोग दिनाची स्थापना ४ फेब्रुवारी २००० रोजी पॅरिस येथे झालेल्या न्यू मिलेनियमसाठीच्या वर्ल्ड कॅन्सर अगेन्स्ट कॅन्सर समिटमध्ये करण्यात आली.
- **Source: India Today**

जागतिक कुष्ठरोग दिन 2022

- जागतिक कुष्ठरोग दिन (WLD) जानेवारीच्या शेवटच्या रविवारी साजरा केला जातो. 2022 मध्ये, जागतिक कुष्ठरोग दिन 30 जानेवारी आहे.
- जागतिक कुष्ठरोग दिन 2022 ची थीम 'युनायटेड फॉर डिग्नटी' आणि कुष्ठरोग्यांना सन्मानाने जीवन जगण्यासाठी वातावरण निर्माण करणे ही आहे.
- हा दिवस पहिल्यांदा 1954 मध्ये फ्रेंच परोपकारी राऊल फोलेरो यांनी सुरू केला होता ज्यांनी लोकांना या प्राचीन आजाराबद्दल माहिती दिली.
- WHO ने सप्टेंबर 2021 मध्ये, कॅलेंडर वर्ष 2020 साठी प्रकाशित केलेल्या डेटामध्ये मागील वर्षाच्या तुलनेत 37 टक्के नवीन प्रकरणांमध्ये घट झाली आहे.
- आज जगभरात सुमारे २०८,००० लोकांना कुष्ठरोगाची लागण झाली आहे, डब्ल्यूएचओच्या मते, त्यापैकी बहुतेक आफ्रिका आणि आशियातील आहेत.”
- भारतात दरवर्षी ३० जानेवारीला कुष्ठरोग विरोधी दिन पाळला जातो, म्हणजेच महात्मा गांधी यांचा हुतात्मा दिवस.
- **Source: India Today**

जागतिक पाणथळ दिवस

- दरवर्षी २ फेब्रुवारीला जागतिक पाणथळ दिवस पाळला जातो.

- 30 ऑगस्ट 2021 रोजी महासभेने 75 सदस्य राष्ट्रांनी सहप्रायोजित केलेल्या ठरावात स्वीकारल्यानंतर 2 फेब्रुवारी 2022 हा जागतिक पाणथळ दिवस संयुक्त राष्ट्रांचा आंतरराष्ट्रीय दिवस म्हणून पाळला जाणारा पहिला वर्ष आहे.
- 2022 ची थीम 'वेटलँड्स अॅक्शन फॉर पीपल अँड नेचर' अशी आहे.
- हा दिवस 2 फेब्रुवारी 1971 रोजी इराणच्या रामसर शहरात ओलांडलेल्या भूभागावरील अधिवेशनाचा स्वीकार करण्याची तारीख देखील दर्शवितो.

भारतीय तटरक्षक दल आपला 46 वा स्थापना दिवस साजरा करत आहे

- भारतीय तटरक्षक दलाने (ICG) 1 फेब्रुवारी रोजी आपला 46 वा स्थापना दिवस साजरा केला.
- 1978 मध्ये फक्त सात पृष्ठभागाच्या प्लॅटफॉर्मवरून, ICG त्याच्या यादीत 158 जहाजे आणि 70 विमानांसह एक शक्तिशाली शक्ती बनले आहे.
- 2025 पर्यंत 200 पृष्ठभागावरील प्लॅटफॉर्म आणि 80 विमानांचे लक्षित बल पातळी गाठण्याची शक्यता आहे.
- जगातील चौथ्या क्रमांकाचे कोस्ट गार्ड म्हणून, भारतीय किनारपट्टी सुरक्षित करण्यात आणि भारताच्या सागरी क्षेत्रांमध्ये नियमांची अंमलबजावणी करण्यात महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावली आहे.

भारतीय तटरक्षक दल (ICG) बदल तथ्ये:

- महासंचालक: वीरेंद्र सिंग पठानिया
- मुख्यालय: संरक्षण मंत्रालय, नवी दिल्ली
- स्थापना: 1 फेब्रुवारी 1977

Source: India Today

राष्ट्रीय महिला आयोग स्थापना दिवस

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी 30 व्या राष्ट्रीय महिला आयोगाच्या स्थापना दिन कार्यक्रमाला संबोधित केले.
- 'शी द चेंज मेकर' या कार्यक्रमाची थीम विविध क्षेत्रात महिलांनी मिळवलेल्या कामगिरीचा उत्सव साजरा करणे हा आहे.

राष्ट्रीय महिला आयोगाविषयी:

- 31 जानेवारी 1992 रोजी भारतीय संविधानाच्या तरतुदीनुसार, 1990 च्या राष्ट्रीय महिला आयोग कायद्यात परिभाषित केल्यानुसार त्याची स्थापना करण्यात आली.
- या आयोगाच्या पहिल्या प्रमुख होत्या जयंती पटनायक.
- रेखा शर्मा या सध्याच्या अध्यक्षा आहेत.
- **Source: PIB**

खेळ

नीरज चोप्रा 2022 च्या लॉरियस वर्ल्ड ब्रेकथ्रू ऑफ द इयर पुरस्कारासाठी नामांकन

- टोकियो ऑलिम्पिकमधील सुवर्णपदक विजेता नीरज चोप्रा 2022 च्या लॉरियस वर्ल्ड ब्रेकथ्रू ऑफ द इयर पुरस्कारासाठी नामांकन मिळाले आहे.
- ऑलिंपिक अॅथलेटिक्स सुवर्णपदकाचा भारताचा पहिला विजेता नीरज चोप्राची 2022 च्या लॉरियस वर्ल्ड ब्रेकथ्रू ऑफ द इयर पुरस्कारासाठी सहा नामांकनांपैकी एक म्हणून निवड करण्यात आली आहे.
- ऑस्ट्रेलियन ओपन उपविजेता डॅनिल मेदवेदेव, ब्रिटिश टेनिस स्टार एम्मा रॅडुकनू, बार्सिलोना आणि स्पेनचा फुटबॉलपटू पेड्री, व्हेनेझुएलाचा खेळाडू युलिमर रोजास आणि ऑस्ट्रेलियाचा जलतरणपटू एरिअर्न टिटमस या अन्य पाच खेळाडूंना या पुरस्कारासाठी नामांकन मिळाले आहे.

- 2019 मध्ये कुस्तीपटू विनेश फोगट आणि लॉरियस स्पोर्टिंग मोमेंट अवॉर्ड 2000-2020 जिंकणारा क्रिकेट स्टार सचिन तेंडुलकर यांच्यानंतर नीरज चोप्रा या पुरस्कारासाठी नामांकन मिळवणारा तिसरा भारतीय आहे.

- **Source: newsonair**

खेलो इंडिया योजना

- सरकारने 15 व्या वित्त आयोग चक्र (2021-22 ते 2025-26) मध्ये "खेलो इंडिया - राष्ट्रीय क्रीडा विकासासाठी कार्यक्रम" ही योजना 3165.50 कोटी रुपये खर्चून सुरु ठेवण्याचा निर्णय घेतला आहे.
- 2022-23 च्या अर्थसंकल्पात खेलो इंडिया योजनेतील तरतूदीत 48 टक्क्यांनी वाढ झाली असून पीएम पुरस्कार योजनेत त्याचा समावेश करण्यात आला आहे.
- खेलो इंडिया योजना ही युवा व्यवहार आणि क्रीडा मंत्रालयाची प्रमुख केंद्रीय क्षेत्र योजना आहे.
- **Source: PIB**

महिला आशिया कप हॉकी 2022

- ओमानमधील मस्कत येथे 2022 च्या महिला आशिया चषक हॉकी स्पर्धेत भारताने चीनचा 2-0 असा पराभव करून कांस्यपदक जिंकले.
- जपानने दक्षिण कोरियाचा पराभव करत महिला आशिया कप हॉकी 2022 चे विजेतेपद पटकावले.
- महिला हॉकी आशिया चषक ही आशियाई हॉकी महासंघातर्फे आयोजित महिलांची आंतरराष्ट्रीय फील्ड हॉकी स्पर्धा आहे.

- विजेता संघ आशियाचा चॅम्पियन बनतो आणि FIH हॉकी विश्वचषकासाठी पात्र ठरतो.

Source: newsonair

उन्नती हुड्डा, किरण जॉर्ज यांनी ओडिशा ओपन २०२२ चे विजेतेपद जिंकले

- ओडिशा ओपन २०२२ बॅडमिंटन स्पर्धेत भारतीय किशोरवयीन उन्नती हुड्डा हिने स्वदेशी स्मित तोष्णीवालचा पराभव करून महिला एकेरीचे विजेतेपद पटकावले.
- 14 वर्षांची उन्नती ही स्पर्धा जिंकणारी सर्वात तरुण भारतीय आहे.
- पुरुष एकेरीत भारताच्या २१ वर्षीय किरण जॉर्जने प्रियांशू राजावतचा पराभव करून विजेतेपद पटकावले.
- 2022 ओडिशा ओपन ही BWF सुपर 100 स्पर्धा होती जी जवाहरलाल नेहरू इन्डोअर स्टेडियम, कटक, ओडिशा, भारत येथे झाली.
- Source: The Hindu

2022 आशियाई खेळ

- 2022 आशियाई खेळ (19 वी आवृत्ती) 10 सप्टेंबर ते 25 सप्टेंबर 2022 या कालावधीत चीनच्या हांगझोऊ, झेजियांग येथे होणार आहेत आणि तेथे पाच सह-यजमान शहरे असतील.
- जलतरण, तिरंदाजी, ऍथलेटिक्स, बॅडमिंटन, घोडेस्वार, तलवारबाजी, फुटबॉल, हॉकी, ज्युडो, कबड्डी आणि बरेच काही यासारख्या ऑलिम्पिक खेळांसह एकूण 61 विषयांसह 40 क्रीडा स्पर्धा या बहु-क्रीडा स्पर्धेत सादर केल्या जातील.

- या वर्षी ऑलिम्पिक कौन्सिल ऑफ आशिया (OCA) ने मान्यता दिल्यानंतर 2022 च्या आशियाई खेळांमध्ये ई-स्पोर्ट्स आणि ब्रेकडान्सिंग पूर्ण पदक क्रीडा म्हणून पदार्पण करतील, तर क्रिकेट 11 वर्षांनंतर T20 स्वरूपात आशियाई खेळांमध्ये परत येईल.

- **Source: TOI**

पी आर श्रीजेशने वर्ल्ड गेम्स अॅथलीट ऑफ द इयर 2021 अवॉर्ड जिंकला

- अनुभवी भारतीय हॉकी गोलकीपर पी आर श्रीजेशने त्याच्या कामगिरीसाठी प्रतिष्ठित वर्ल्ड गेम्स अॅथलीट ऑफ द इयर 2021 जिंकला आहे, हा पुरस्कार मिळवणारा दुसरा भारतीय ठरला आहे.
- पी आर श्रीजेश हा एकमेव भारतीय नामांकित होता आणि आंतरराष्ट्रीय हॉकी महासंघाने त्याची शिफारस केली होती.
- श्रीजेश हा भारतीय पुरुष हॉकी संघाचा माजी कर्णधार आणि टोकियो ऑलिम्पिकमधील कांस्यपदक विजेत्या संघाचा सदस्य आहे.
- ऑक्टोबर 2021 मध्ये FIH स्टार्स अवॉर्ड्समध्ये, श्रीजेशला 2021 चा वर्षातील सर्वोत्तम गोलरक्षक म्हणून निवडण्यात आले.
- टीप: 2020 मध्ये, भारतीय महिला हॉकी कर्णधार राणी रामपाल तिच्या 2019 शोसाठी सन्मान जिंकणारी पहिली भारतीय ठरली.

Source: newsonair

ऑस्ट्रेलियन ओपन 2022

- 2022 ऑस्ट्रेलियन ओपन ही ग्रॅंड स्लॅम टेनिस स्पर्धा होती जी 17 ते 30 जानेवारी 2022 दरम्यान मेलबर्न पार्क, ऑस्ट्रेलिया येथे झाली.
- ऑस्ट्रेलियन ओपनची ही 110 वी, ओपन एरामधील 54 वी आणि वर्षातील पहिली ग्रॅंड स्लॅम होती.

विजेत्यांची यादी:

Men's singles	Women's singles	Men's doubles	Women's doubles	Mixed doubles
Winner- Rafael Nadal (Spain)	Winner- Ashleigh Barty (Australia)	Winner- Nick Kyrgios (Australia), Thanasi Kokkinakis (Australia)	Winner- Barbora Krejčíková (Czech Republic), Katerina Siniakova (Czech Republic)	Winner- Kristina Mladenovic (France), Ivan Dodig (Croatia)
Runner-up- Daniil Medvedev (Russia)	Runner-up- Danielle Collins (America)	Runner-up- Matthew Ebden (Australia), Max Purcell (Australia)	Runner-up- Anna Danilina (Kazakhstan), Beatriz Haddad Maia (Brazil)	Runner-up- Jaimee Fourlis (Australia), Jason Kubler (Australia)

Source: newsonair

अहवाल

स्त्रोत: द हिंदू

नवीन नेमणुका

डॉ. मदनमोहन त्रिपाठी नीलिटचे महासंचालक म्हणून रुजू

- डॉ. मदनमोहन त्रिपाठी हे नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ इलेक्ट्रॉनिक्स अँड इन्फर्मेशन टेक्नॉलॉजीचे (नीलिट) महासंचालक म्हणून रुजू झाले आहेत.
- 'नीलिट'मध्ये प्रवेश घेण्यापूर्वी डॉ. मदनमोहन त्रिपाठी हे नवी दिल्लीच्या दिल्ली टेक्नॉलॉजिकल युनिव्हर्सिटीमध्ये (डीटीयू) प्राध्यापक म्हणून कार्यरत होते.
- नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ इलेक्ट्रॉनिक्स अँड इन्फर्मेशन टेक्नॉलॉजी (निईएलआयटी) ही भारत सरकारच्या इलेक्ट्रॉनिक्स आणि माहिती तंत्रज्ञान मंत्रालयाच्या (एमईआयटीवाय) अखत्यारीतील स्वायत्त संस्था आहे.
- **Source: PIB**

डॉ व्ही अनंत नागेश्वरन यांची मुख्य आर्थिक सल्लागार म्हणून नियुक्ती

- सरकारने डॉ व्ही अनंथा नागेश्वरन यांची मुख्य आर्थिक सल्लागार (CEA) म्हणून नियुक्ती केली आहे.
- ते माजी सीईए केव्ही सुब्रमण्यन यांच्यानंतर त्यांच्या तीन वर्षांच्या कार्यकाळाच्या शेवटी डिसेंबर 2021 मध्ये परत आले.
- या नियुक्तीपूर्वी डॉ नागेश्वरन यांनी लेखक, लेखक, शिक्षक आणि सल्लागार म्हणून काम केले आहे.
- 2019 ते 2021 पर्यंत ते पंतप्रधानांच्या आर्थिक सल्लागार परिषदेचे अर्धवेळ सदस्य देखील होते.
- आर्थिक सर्वेक्षण जाहीर करण्यात CEA महत्त्वाची भूमिका बजावते, जे वर्षभरातील सरकारचे आर्थिक अहवाल कार्ड आणि संभाव्य सुधारणांबाबत सूचना सादर करते.
- **Source: Indian Express**

लेफ्टनंट जनरल मनोज पांडे यांनी लष्कराचे उपप्रमुख म्हणून पदभार स्वीकारला

- लेफ्टनंट जनरल मनोज पांडे यांनी 31 जानेवारी 2022 रोजी सेवानिवृत्त झालेल्या लेफ्टनंट जनरल सीपी मोहंती यांच्याकडून लष्कराचे उपप्रमुख म्हणून पदभार स्वीकारला.
- राष्ट्रीय संरक्षण अकादमीचे माजी विद्यार्थी, लेफ्टनंट जनरल मनोज पांडे यांना डिसेंबर 1982 मध्ये कॉर्प्स ऑफ इंजिनियर्स (द बॉम्बे सॅपर्स) मध्ये नियुक्त करण्यात आले.
- जनरल ऑफिसरने जम्मू आणि काश्मीरच्या नियंत्रण रेषेजवळील संवेदनशील पल्लनवाला सेक्टरमध्ये ऑपरेशन पराक्रम दरम्यान इंजिनीअर रेजिमेंटचे नेतृत्व केले.
- त्यांच्या उल्लेखनीय सेवेसाठी त्यांना परम विशिष्ट सेवा पदक, अति विशिष्ट सेवा पदक, विशिष्ट सेवा पदक, लष्करप्रमुख कमान आणि GOC-in-C प्रशंसा या पुरस्कारांनी दोनदा सन्मानित करण्यात आले आहे.
- **Source: HT**

निधन

अभिनेते रमेश देव यांचे निधन

- हिंदी आणि मराठी नाट्य-चित्रसृष्टीतील ज्येष्ठ अभिनेते रमेश देव यांचं मुंबईत हृदयविकाराच्या तीव्र धक्क्यानं निधन झालं. धीरुबाई अंबानी रुग्णालयात त्यांच्यावर उपचार सुरू होते.
- 2013 साली त्यांना पुणे आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सवात जीवन गौरव पुरस्काराने गौरवण्यात आलं होतं.

- चारच दिवसांपूर्वी ३० जानेवारी रोजी त्यांनी आपला ९३वा वाढदिवस साजरा केला होता. त्यांच्या निधनामुळे मराठी आणि हिंदी चित्रपटसृष्टीतून शोक व्यक्त करण्यात येत आहे.
- १९५१ साली पाटलाची पोर या चित्रपटातून त्यांनी आपल्या कारकिर्दीला सुरुवात केली
- १९५६ साली राजा परांजपे यांनी दिग्दर्शित केलेल्या 'आंधळा मागतो एक डोळा' या सिनेमातून त्यांनी अभिनेता म्हणून खऱ्या अर्थाने आपल्या कारकिर्दीला सुरुवात केली होती.
- राजश्री प्रोडक्शनच्या १९६२ साली आलेल्या आरती या सिनेमातून त्यांनी बॉलिवुडमध्ये पदार्पण केलं.
- रमेश देव यांनी आजपर्यंत जवळपास १८० हून अधिक मराठी आणि हिंदी चित्रपटांमध्ये भूमिका साकारल्या आहेत.

Source: Loksatta

साप्ताहिक चालू घडामोडी पहिला आठवडा फेब्रुवारी 2022

